

22 718

OVSE-Assemblée

Nr. 8

VERSLAG VAN DE ZITTING 1999

Vastgesteld 30 augustus 1999

Van 5 tot en met 10 juli 1999 heeft de OVSE-Assemblée haar jaarlijkse zitting gehouden, ditmaal in het Tavrichesky Paleis in Sint Petersburg. Aan de zitting is deelgenomen door delegaties uit de parlementen van 51 lidstaten van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en door waarnemers uit Egypte, Japan, Jordanië, Marokko, het Europees Parlement, de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa, de Noord-Atlantische Assemblée, de Assemblée van de West-Europese Unie, de Assemblee van de Baltische Raad en de Assemblee van het GOS. De Nederlandse delegatie naar deze zitting bestond voor zoveel de Eerste Kamer betreft uit de leden Lycklama à Nijeholt (PvdA, voorzitter van de delegatie), Postma (CDA) en Verbeek (VVD), en voor zoveel de Tweede Kamer betreft uit de leden Van den Doel, Meijer (beiden VVD), De Haan (CDA) en Koenders (PvdA).

De OVSE-assemblee beschikt overeenkomstig de bij haar oprichting gemaakte afspraken slechts over een klein secretariaat en dient derhalve bij het houden van zittingen door anderen ondersteund te worden. Die ondersteuning is geleverd door de NAVO-Assemblée, die een drietal medewerkers van haar secretariaat om niet ter beschikking heeft gesteld, en de parlementen van Canada en het Verenigd Koninkrijk.

De zitting had het volgende verloop:

- Maandag 5 juli: Voorbereidende vergadering van de griffiers van de delegaties. Briefing door de wnd. consul-generaal in Sint Petersburg, de heer Van der Togt.
- Dinsdag 6 juli: Vergadering van het standing committee, plenaire zitting en vergadering van de vrouwelijke leden van de assemblee.
- Woensdag 7 juli: 's Ochtends vergaderingen van de drie commissies van de assemblee. 's Middags hebben de Russische gastheren een excursie naar Petrodvorets (Peterhof) aangeboden.
- Donderdag 8 juli: 's Ochtends voortzetting van de vergaderingen van de drie commissies. 's Middags een gemeenschappelijke vergadering van de drie commissies over de situatie in Kosovo.
- Vrijdag 9 juli: 's Ochtends afronding van de vergaderingen van de drie commissies; 's Middags plenaire vergadering.
- Zaterdag 10 juli: Afsluitende plenaire vergadering.

Standing committee

Het standing committee is op grond van het reglement van de assemblee bevoegd te beslissen over het plaatsen van extra onderwerpen op de agenda. Daartoe waren zeven voorstellen ingediend. Deze zijn hieronder weergegeven, met de wijze van behandeling waartoe het standing committee heeft besloten.

- De situatie in Kosovo: gemeenschappelijke vergadering van de drie commissies.
- Correcting the democratic deficit of the OVSE: plenaire vergadering.
- De situatie in Belarus: plenaire vergadering.
- De rol van de OVSE in crisis preventie en conflict-settlement: commissie voor politieke zaken en veiligheid.
- The development of rule of law and human rights in the Russian Federation: commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten.
- Handel in vrouwen en kinderen: commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten.
- De moord op Galina Staravoitova: commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten.

De penningmeester heeft verslag gedaan over het afgelopen jaar en de ontwerp-begroting voor 2000 toegelicht. De commissie heeft met de begroting ingestemd.

De commissie heeft ingestemd met de instelling van 'democracy teams', om te beginnen een team voor Kosovo. In Kosovo moet van grond af aan een politieke structuur worden opgebouwd.

Het team zou onder meer seminars moeten organiseren, politieke leiders identificeren, en partijen helpen organiseren. Het zou moeten bestaan uit 10 à 12 personen.

De commissie heeft het aanbod van de Franse delegatie, de zitting in 2001 in Parijs, en dat van de Duitse delegatie, de zitting in 2002 in Berlijn te houden, aanvaard.

Plenaire vergadering dinsdag

De vergadering is toegesproken door de vertegenwoordiger van president Jeltsin in Sint Petersburg, de heer Tsyplayev, de gouverneur van Sint Petersburg, de heer Yakovlev, en de voorzitter van de Staatsduma van Rusland, de heer **Seleznev**. Deze begroette de aanwezigen namens beide huizen van de Federale Assemblee van de Russische Federatie, maar beperkte zich niet tot woorden van welkom. Op de drempel van een nieuwe eeuw zouden we conclusies moeten trekken, zo zei hij, uit de grote veranderingen die in de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden.

De twintigste eeuwse oorlogvoering confronteert ons met de vraag hoe we conflicten tussen staten en ethnische conflicten moeten oplossen, of beter, voorkomen. Het conflict over Kosovo toont aan dat de internationale rechtsorde onder grote spanning staat of misschien zelfs in een impasse zit. Onverdraagzaamheid ten aanzien van de mening van anderen, het opleggen van dictaten en het gebruik van geweld zou weleens het beeld van het nieuwe millennium kunnen worden. Het risico is reëel dat het hele veiligheidsstelsel, dat in de afgelopen 50 jaar in de internationale betrekkingen is opgebouwd, instort.

Het gebruik van geweld door de NAVO tegen de Federale Republiek Joegoslavië was een schending van de beginselen en normen van de internationale rechtsorde, zoals belichaamd door VN, OVSE en NAVO. De beslissing Joegoslavië te straffen voor de onhandelbaarheid van haar

leiders was genomen binnen de NAVO zonder steun van de VN of de OVSE, organisaties die direct met het oplossen van conflicten te maken hebben. Dit gebeurde terwijl de OVSE haar verificatiemissie inzette en zich een echte gelegenheid voordeed een oplossing in de regio te bereiken. Zijn VN en OVSE nog wel nodig wanneer alle beslissingen die voor Europa van vitaal belang zijn binnen een militair blok worden genomen? Wat is de zin van de OVSE, wanneer de NAVO en niet de OVSE als vrede-stichter optreedt, vroeg de heer Seleznev zich af.

Meer dan ooit was spreker ervan overtuigd dat internationale stabiliteit en democratische ontwikkeling slechts op basis van een internationale rechtsorde mogelijk zijn. Het enige mechanisme om het stelsel van internationale betrekkingen te regelen zijn tot nu toe de VN, en dat moeten ze ook blijven. Alleen de VN beschikken als vertegenwoordiger van de belangen van alle regeringen en volkeren over een wettelijke basis en een algemeen erkende legitimiteit om met behulp van door allen aanvaarde methodes van aanpak conflicten op te lossen.

De OVSE wordt algemeen gezien als het centrale coördinerende lichaam dat in staat is te voorzien in een systematische aanpak van Europese veiligheidsvraagstukken, maar haar rol moet versterkt worden. De OVSE moet nu eindelijk beginnen haar vermogen om de Europese veiligheid zeker te stellen, ten volle te benutten. Al in het in 1992 in Helsinki aangenomen document zijn de OVSE brede bevoegdheden verleend om praktische maatregelen te nemen om lokale en regionale conflicten te voorkomen en op te lossen.

Sindsdien heeft de OVSE een transformatie ondergaan naarmate zij geleidelijk grotere bevoegdheden kreeg op het gebied van het stichten van vrede en het opbouwen van een veilig, verenigd en vrij Europa. De Kosovo-crisis heeft echter de zwakke punten van de OVSE bloot gelegd. Daarom moet de OVSE worden omgevormd tot een volwaardige internationale organisatie, met haar eigen wettelijke basis en met effectieve raadgevende en besluitvormingsorganen, met inbegrip van een soort Veiligheidsraad voor Europa. Binnen de structuur van de OVSE moet de rol van de parlementaire assemblee worden uitgebreid, aldus de heer Seleznev.

Vervolgens voerde de fungerend voorzitter van de OVSE-ministerraad, de Noorse minister van buitenlandse zaken **Vollebaek**, het woord. Hij begon met waarderende woorden voor de bijdrage van de assemblee aan het werk van de OVSE in Belarus en aan het streven van de missies in Albanië en Moldova democratische waarden en de rule of law te bevorderen. Het voorstel «democracy teams» in te stellen, noemde hij een welkome ontwikkeling.

In de laatste maanden van deze eeuw ziet de OVSE zich met uitdagingen geconfronteerd die bepalend zullen zijn voor haar toekomst.

Bij het aanpakken van deze uitdagingen zou de assemblee een rol kunnen spelen. Als de OVSE zou slagen, zou het de belangrijkste «democracy-building» organisatie in Europa worden. Goed functionerende politieke en bestuursinstellingen zijn van groot belang.

In Kosovo moet een pluralistische partijstructuur komen, in een politieke omgeving die is gebaseerd op het delen van macht in plaats van het monopoliseren ervan. Politici maken deel uit van dergelijke structuren en werken in zo'n omgeving. «Wij hebben uw kennis, inspiratie en solidariteit nodig bij het ontwikkelen van democratie in Kosovo», zei de heer Vollebaek.

Niemand is beter in staat moderne politieke partijen en instellingen te ontwikkelen dan politici uit democratische landen. Spreker drong er bij de assemblee op aan een actieve rol te spelen bij het aanpakken van deze

taken in Kosovo.

Nu de oorlog in Kosovo voorbij is, moet ervoor worden gezorgd dat vrede meer is dan afwezigheid van oorlog. Wederopbouw, in fysieke en in politieke zin, is nodig. Dat moet een proces zijn dat de hele regio omvat. Een stukje-bij-beetje aanpak is niet voldoende.

De VN hebben de OVSE met belangrijke taken in Kosovo belast. Vele instellingen moeten met moderne en democratische denk- en werkwijzen worden doordrenkt. Nieuw politie-, juridisch en bestuurspersoneel moet worden opgeleid, verkiezingen voorbereid en waargenomen, mensenrechten bevorderd en beschermd, een samenleving worden opgebouwd waar macht wordt gedeeld en waar de rechterlijke macht, de media, NGO's en politieke partijen elk hun rol kunnen spelen. Ieder individu moet een vrije keuze kunnen hebben en voor zijn politieke ideeën, godsdienst of ethnische verwantschap kunnen uitkomen, en toch naast anderen kunnen leven in verdraagzaamheid en respect.

Een week geleden, zo zei de heer Vollebaek, heeft de Permanente Raad een mandaat voor de nieuwe missie vastgesteld. Deze zou uiteindelijk meer dan 700 deelnemers kunnen omvatten en zal onder leiding staan van de heer Everts.

Bij het uitoefenen van de genoemde taken zal steun door een «democracy team» van de assemblee zeer welkom zijn.

Behalve op wat zij zelf in huis heeft, zal de OVSE bij de uitvoering van haar taken ook een beroep doen op de ervaring en expertise van andere organisaties, zoals de Raad van Europa, de VN Hoge Commissaris voor Mensenrechten en de Europese Unie.

Er moet niet alleen binnen grenzen maar ook over grenzen heen worden gewerkt. Spreker steunde daarom het door de EU geïnitieerde Stabiliteitspact voor Zuid-oost Europa. Belangrijk was ook dat Joegoslavië kan meedoen in het kader van dat pact. We moeten de les leren dat het voorkomen van een conflict veel minder kost dan een conflict uitvechten en samenlevingen weer opbouwen. Hopelijk kunnen tijdens de OVSE-topconferentie in november in Istanbul afspraken worden gemaakt over het versterken van de preventieve aspecten van het werk van de OVSE.

Alle door spreker genoemde onderwerpen zullen op de agenda van de conferentie in Istanbul staan, maar daar zal nog meer op staan. Het is de bedoeling daar een Handvest inzake veiligheid in Europa (Charter on European Security) vast te stellen. Bijdragen van de assemblee daartoe stelde spreker zeer op prijs. Een dergelijk Handvest zou een mijlpaal voor de OVSE zijn. Het zal de effectiviteit als organisatie inzake veiligheid vergroten door haar vermogen preventieve diplomatie, crisis management en post-conflict rehabilitatie te versterken en samenwerking met partners in de Euro-atlantische veiligheidsstructuur te vergemakkelijken, aldus minister Vollebaek.

Aansluitend heeft de minister vragen beantwoord.

De vergadering is toegesproken door vertegenwoordigers van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa, de Noord-Atlantische Assemblee, de WEU-assemblee en de Baltische Raad.

De assemblee kent jaarlijks een prijs voor journalistiek en democratie toe aan journalisten die de beginselen van de OVSE op het gebied van mensenrechten en democratie bevorderen. Donoren van de prijs zijn Den Berlingske Fond (Denemarken),

Bertelsmann AG (Duitsland), Bonnier (Zweden), Southern Inc en Hollinger Inc (Canada) en Schibsted ASA (Noorwegen).

Dit jaar is deze prijs toegekend aan mevrouw Amanpour. Zij heeft het aan de prijs verbonden geldbedrag ter beschikking gesteld van projecten die de ontwikkeling van vrije media in Kosovo bevorderen.

De Secretaris-generaal, de heer Kubis, de OVSE Hoge Commissaris voor de Nationale Minderheden, de heer Van der Stoel, de directeur van het Office for Democratic Institutions and Human Rights, de heer Stoudmann, de coördinator van economische en milieu-activiteiten van de OVSE, de heer Price, en de gender-adviser, mevrouw Wohlfeld, hebben verslag gedaan van hun activiteiten en vervolgens vragen beantwoord.

Commissies

In de drie Commissies zijn de rapporten¹ en ontwerp-resoluties besproken die door de rapporteurs (Commissie voor politieke zaken en veiligheid: de heer Hastings (Verenigde Staten), Commissie voor economische aangelegenheden, wetenschap, technologie en milieu: de heer Onken (Zwitserland), Commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten: mevrouw Burjanadze (Georgië) waren voorbereid. Thema van de rapporten was Common security and democracy in the Twenty-first Century.

Overeenkomstig het besluit van het standing committee is in de commissie voor politieke zaken en veiligheid ook gesproken over de rol van de OVSE in crisis preventie en conflict-settlement.

In de commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten hebben OSCE Representative on the Freedom of the Media, de heer Duve, het OVSE Ombudspersoon voor Bosnië-Herzegovina, mevrouw Haller, en de OSCE ODIHR Adviser on Roma and Sinti Issues, de heer Gheorghe, verslag gedaan van hun activiteiten en hebben vragen uit de commissie beantwoord. Overeenkomstig het besluit van het standing committee heeft deze commissie ook gesproken over the development of rule of law and human rights in the Russian Federation, handel in vrouwen en kinderen, en de moord op Galina Staravoitova.

Gemeenschappelijke vergadering van de drie commissies

In het debat is onder meer opgemerkt dat mensenrechten geen binnenlandse aangelegenheid meer zijn. In geval van ernstige schending van mensenrechten moet worden opgetreden. Met Milosevic is lang, volgens velen te lang, gesproken. Tot echt onderhandelen was hij niet bereid; bemiddelingspogingen als die van Gonzalez hebben niets opgeleverd. Er zat uiteindelijk niets anders meer op dan op te treden.

De oorlog in Kosovo heeft ertoe geleid dat de OVSE gemarginaliseerd dreigt te worden. Als deze organisatie niet kan optreden, moet zij, zo is door enkelen opgemerkt, van de nodige instrumenten worden voorzien zodat ze daartoe wel in staat is.

Bij de hulpverlening die nu op gang komt, mogen omliggende landen als Macedonië, Montenegro, Bulgarije en Roemenië niet worden vergeten. Oogmerk moet zijn een stabiel en vreedzaam Zuid-oost Europa, waarvan een democratische Servie deel uitmaakt.

Vanuit de Nederlandse delegatie heeft de heer **Van den Doel** opgemerkt dat na het verdrag van Dayton, dat ook door president Milosevic is ondertekend, velen in het Westen hebben aangenomen dat ethnische

¹ Met * aangeduide documenten zijn in het Engels beschikbaar bij de Griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

schoonmaak tot het verleden zou behoren. Helaas heeft men de president van Joegoslavië onderschat en heeft men niet van eerdere fouten geleerd. Nu de oorlog in Kosovo is beëindigd zal het Westen een duurzame bijdrage moeten leveren aan de wederopbouw van Kosovo. Ook aan die van Servië, nadat Milosevic is verdwenen. Zijn verdwijnen is absoluut noodzakelijk. In Den Haag is hij welkom, niet als asielzoeker, maar als bijzondere gast van het Internationale Tribunaal voor het voormalige Joegoslavië.

Vergadering vrouwelijke leden van de assemblee

Vanuit de Nederlandse delegatie heeft mevrouw Lycklama à Nijeholt de aandacht gevestigd op de belangrijke rol die vrouwen spelen bij de wederopbouw in de post-conflict-gebieden en de maatschappelijke veranderingen die daar plaatsvinden. Dit vraagt grote aandacht van de OVSE en continuïteit in het genderbeleid.

De posities van de gender-adviseurs, die nu op «secondment»-basis werken, zouden daarom permanent moeten worden.

De vergadering heeft een verklaring * aangenomen.

Plenaire vergaderingen vrijdag en zaterdag

De penningmeester heeft verslag gedaan over het afgelopen jaar en de begroting voor 2000 toegelicht.

De secretaris-generaal van de assemblee heeft aan de vergadering verslag gedaan over de activiteiten van het secretariaat in het afgelopen jaar.

Na de discussie in de gemeenschappelijke vergadering van de drie commissies zijn de amendementen op de ontwerp-resolutie inzake Kosovo in de plenaire vergadering besproken, en is daarover gestemd.

Vervolgens is gesproken over Correcting the democratic deficit of the OVSE en de situatie in Belarus.

Gestemd is over de ontwerp-resoluties, voorgelegd door de drie commissies, waaronder die over de rol van de OVSE in crisis preventie en conflict-settlement, the development of rule of law and human rights in the Russian Federation, handel in vrouwen en kinderen, en de moord op Galina Staravoitova.

De vergadering heeft gesproken over de financiering van de steun aan Zuid-oost Europa, dat als urgent onderwerp door de Amerikaanse delegatie met de in het reglement van orde voorgeschreven steun van anderen op de agenda is geplaatst.

Na stemming per paragraaf is de slotverklaring * aangenomen.

De voorzitter van de ad-hoc werkgroep voor Belarus heeft een verslag van zijn werkgroep aan de assemblee aangeboden, waarover vervolgens kort is gesproken.

Tenslotte heeft de vergadering in een aantal bestuursvacatures voorzien. Mevrouw Degn (Denemarken) is herkozen tot voorzitter van de assemblee, en de heer Graham (Canada) is gekozen tot penningmeester. De heren Ostach (Oekraïne), Estier (Frankrijk) en George (Verenigd

Koninkrijk) zijn voor een periode van drie jaar tot vice-voorzitters van de assemblee gekozen en de heer Käbin (Estland) voor een periode van een jaar.

De voorzitter van de delegatie,
Lycklama à Nijeholt

De griffier van de delegatie,
Van Waasbergen